

Hoofdstuk V Verdragsvluchtelingen

1. Het vluchtelingenverdrag

Het hierboven in Hoofdstuk I, onder punt 1, genoemde Vluchtelingenverdrag van Genève heeft betrekking op legaal in een land verblijvende vluchtelingen, met uitzondering van de artt. 27 en 33, die zowel legaal als illegaal in een land verblijvende vluchtelingen kunnen betreffen, en art. 31 hetwelk uitsluitend op illegale vluchtelingen het oog heeft. Het verdrag houdt voor de daarbij aangesloten staten geen verplichting in tot het verlenen van asiel aan vluchtelingen, doch het verbiedt wel hun verwijdering naar de grenzen van een grondgebied waar hun leven of vrijheid bedreigd zou worden op grond van hun ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of hun politieke overtuiging (art. 33, eerste lid, van het verdrag). In bijlage G2-a bij deze circulaire is opgenomen de tekst van een aantal - ten dele van een korte toelichting voorziene - artikelen van het Verdrag, welke mede met het oog op de toepassing van het bepaalde bij en krachtens de Wet van belang zijn, alsmede de bepalingen van het Protocol van 31 januari 1967, waarbij enkele van deze artikelen werden gewijzigd. De aandacht zij in dit verband in het bijzonder gevestigd op art. 1 van het Verdrag, juncto artikel 1 van het genoemde Protocol, bepalende op welke categorieën van vreemdelingen het verdrag van toepassing is.

2. Vreemdelingen op wie het bepaalde in de artt. 104 en 105 Vb van toepassing is

De artt. 104 en 105 Vb geven - ter uitvoering van art. 32 van het Vluchtelingenverdrag - speciale waarborgen voor vreemdelingen aan wie krachtens één der bepalingen van de artt. 9 en 10 Vw verblijf in Nederland was toegestaan en die verdragsvluchteling zijn of die een - niet kennelijk ongegrond - beroep doen op de omstandigheid dat zij verdragsvluchteling zouden zijn.

Het bezit van de hoedanigheid van verdragsvluchteling kan blijken uit:

- a. een geldige mandaatverklaring die aan de vreemdeling in de hoedanigheid van **verdragsvluchteling** is verleend (zie art. 104, eerste lid, onder a, Vb; voor het begrip **mandaatverklaring**: zie art. 104, tweede lid, Vb);
- b. de aanvaarding van het verblijf van de vreemdeling als **verdragsvluchteling** door de Minister van Justitie (art. 104, eerste lid, onder b, Vb). Het betreft hier uitsluitend **vreemdelingen** wier verblijf op het tijdstip waarop de Wet in werking trad reeds als verdragsvluchteling was aanvaard en die

krachtens de overgangsbepalingen van art. 46, eerste en tweede lid, Vw op dat tijdstip van rechtswege houder zijn geworden van hetzij een vergunning tot verblijf, hetzij een vergunning tot vestiging.

Voorts kan het voorkomen dat een vreemdeling ten aanzien van wie maatregelen worden voorbereid of zijn getroffen, strekkende tot beëindiging van zijn verblijf hier te lande (met name: weigering verlenging geldigheidsduur vergunning tot verblijf, intrekking vergunning tot verblijf of intrekking vergunning tot vestiging) zich erop beroept dat hij verdragsvluchteling is, terwijl hij niet in het bezit is van een mandaatverklaring en zijn verblijf evenmin door de Minister van Justitie als verdragsvluchteling werd aanvaard. Ook op zulke vreemdelingen zijn de bepalingen van de artt. 104 en 105 Vb van toepassing, tenzij de Ministers van Justitie en van Buitenlandse Zaken, na raadpleging van de Vertegenwoordiger in Nederland van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen, van oordeel zijn dat het beroep van de vreemdeling op de hoedanigheid van verdragsvluchteling kennelijk ongegrond is (art. 104, eerste lid, onder c, Vb). Tenslotte gelden voor de staatlozen in de zin van het in Hoofdstuk I, onder punt 4, genoemde Verdrag betreffende de status van staatlozen een aantal bepalingen van de artt. 104 en 105 Vb (zie art. 104, vijfde lid, Vb en Hoofdstuk VI hieronder).

Daarentegen zijn de artt. 104 en 105 Vb niet van toepassing op vreemdelingen, behorend tot een der in art. 106 Vb genoemde categorieën, ook al zouden zij vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag of staatloze in de zin van het Verdrag voor staatlozen zijn. Het betreft hier:

- a. vreemdelingen aan wie een vergunning tot verblijf is verleend met een geldigheidsduur die korter is dan de termijn waarbinnen zij op grond van een geldig reis papier kunnen terugkeren naar het land waar hun voordien verblijf was toegestaan. (Het gaat hier dus om vreemdelingen die reeds elders onderdak gevonden hebben en die niet voor onbeperkte tijd in ons land zijn opgenomen);
- b. vreemdelingen aan wie een vergunning tot verblijf is

- verleend -

verleend onder de beperking dat het verblijf alleen is toegestaan teneinde hen in staat te stellen toelating in een derde land te verkrijgen. (In deze gevallen heeft dus art. 11, tweede lid, eerste volzin, Vw toepassing gevonden);

- c. vreemdelingen wier uitzetting wegens dringende redenen van nationale veiligheid **gerechtvaardigd** is. (Deze uitzondering is in **overeenstemming** met art. 32, tweede lid, van het Vluchtelingenverdrag en art. 31, tweede lid, van het Verdrag betreffende de status van staatlozen.)

3. Waarborgen, neergelegd in de artt. 104 en 105 Vb

De artt. 104 en 105 Vb bevatten voor vreemdelingen op wie deze bepalingen van toepassing zijn de volgende waarborgen:

- a. indien zij **een** verzoek om verlenging van de geldigheidsduur van hun vergunning tot verblijf hebben ingediend, mogen zij " ook al hebben zij de in art. 79 Vb genoemde termijn **niet** in acht genomen " niet worden uitgezet, **zolang** op dat verzoek niet is beslist (art. 104, eerste lid, **Vb**);
- b. de gronden voor neigering van verlenging van de geldigheidsduur van een hun verleende vergunning tot verblijf, alsmede voor intrekking van zodanige vergunning, zijn beperkter dan de in de **artt.** 11, vijfde lid, en 12 Vw genoemde weigerings- en intrekkinggronden (zie art. 104, vierde lid, Vb, alsmede hieronder punt 4);
- c. is **ten** aanzien van vreemdelingen als hier bedoeld een beschikking gegeven, strekkende tot beëindiging van hun verblijf, dan mogen zij niet worden uitgezet alvorens hun een redelijke termijn is gegeven om herziening van die beschikking te vragen; dienen zij een verzoek om herziening in, dan heeft dit steeds schorsende werking ten aanzien van hun uitzetting (art. 104, derde lid, **Vb**);
- d. de herzieningsprocedure is in deze gevallen met een aantal speciale waarborgen voor de vreemdeling omkleed (steeds verplicht horen der Adviescommissie voor vreemdelingenzaken, waarbij de vreemdeling gelegenheid krijgt zijn belangen bij de commissie te bepleiten en zich door een

" raadsman .

raadsman te doen bijstaan of vertegenwoordigen; het bij de zaak betrekken van de Vertegenwoordiger van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen of diens gemachtigde (zie art. 105, juncto art. 16, Vb).

4. Gronden waarop verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning tot verblijf kan worden geweigerd of een zodanige vergunning kan worden ingetrokken

Weigering van de verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning tot verblijf en intrekking van een zodanige vergunning kan ten aanzien van een vreemdeling op wie de artt. 104 en 105 Vb van toepassing zijn slechts geschieden indien deze inbreuk heeft gemaakt op de openbare orde of een gevaar vormt voor de nationale veiligheid (art. 104, vierde lid, Vb). Als weigerings- of intrekkingsgrond is in art. 104, vierde lid, Vb mede genoemd het verstrekken van onjuiste gegevens die hebben geleid tot het verlenen, of het verlengen van de geldigheidsduur, van de vergunning tot verblijf. Het betreft hier bijvoorbeeld gevallen, waarin - op grond van door de vreemdeling verstrekte onware gegevens - ten onrechte is aangenomen dat deze verdragsvluchteling was, zodat de bepalingen van het verdrag niet op hem van toepassing blijken te zijn,

Het verlengen van de geldigheidsduur van een vergunning tot verblijf, verleend aan een verdragsvluchteling, kan daarentegen niet worden geweigerd op gronden aan het algemeen belang ontleend, zonder dat sprake is van inbreuk op de openbare orde of gevaar voor de nationale veiligheid (vgl. art. 11, vijfde lid, Vw); evenmin kan de weigering van verlenging of intrekking plaats vinden op de grond, dat de vreemdeling, die de hoedanigheid van verdragsvluchteling bezit, niet neer beschikt over voldoende middelen van bestaan (vgl. art. 12, aanhef en onder b, Vw).

5. Gedraglijn bij voorgenomen weigering van verlenging van de geldigheidsduur, of intrekking, van een vergunning tot verblijf, dan wel intrekking van een vergunning tot vestiging

Is het hoofd van plaatselijke politie van oordeel, dat er gronden aanwezig zijn tot weigering van het verlengen van de

- geldigheidsduur -

geldigheidsduur, dan wel tot intrekking, van een vergunning tot verblijf, welke is verleend aan de houder van een mandaatverklaring, aan een vreemdeling wiens verblijf door de Minister van Justitie als vluchteling werd aanvaard, dan wel aan een vreemdeling die er zich op beroept verdragsvluchteling te zijn, dan dient het hoofd van plaatselijke politie, voor zover hij tot weigering of intrekking bevoegd is, terzake steeds een bijzondere aanwijzing aan de Minister van Justitie te vragen. Daarbij dient dan uitvoerig te worden vermeld om welke redenen de weigering of intrekking wordt overwogen; voorts moet uit het ambtsbericht blijken of de vreemdeling al dan niet houder is van een mandaatverklaring en, indien hij zich op de hoedanigheid van verdragsvluchteling beroept zonder zo'n verklaring te bezitten, op welke gronden hij zich als vluchteling beschouwt. Berust de bevoegdheid tot weigering of intrekking bij de Minister van Justitie, dan dienen de vorenbedoelde gegevens te werden opgenomen in het desbetreffende voorstel van het hoofd van plaatselijke politie (zie Deel C, Hoofdstukken XXIII en XXVI bij deze circulaire). Het ambtsbericht, waarbij de bijzondere aanwijzing wordt gevraagd, of het voorstel van het hoofd van plaatselijke politie, dient in tweevoud te worden toegezonden aan de bevoegde procureur-generaal, fgd. directeur van politie, die één exemplaar van de stukken, voorzien van zijn advies, doet toekomen aan de Minister van Justitie (hoofdafdeling Vreemdelingenzaken en Grensbewaking). De door de Minister van Justitie gegeven aanwijzing aan het hoofd van plaatselijke politie c.q. de beslissing op het ingediende voorstel wordt mede ter kennis gebracht van de procureur-generaal, fgd. directeur van politie, die terzake heeft geadviseerd. De Minister van Justitie zal daarbij zo nodig van geval tot geval aan het hoofd van plaatselijke politie nadere aanwijzingen geven omtrent de ten aanzien van de vreemdeling te volgen gedragslijn, met name omtrent de toepassing van art. 104, derde lid, Vb. Zijn er naar het oordeel van het hoofd van plaatselijke politie gronden aanwezig tot intrekking van een vergunning tot vestiging, verleend aan een vreemdeling op wie de artt. 104 en 105 Vb van toepassing zijn, dan moet uit het daaromtrent bij

de Minister van Justitie in te dienen voorstel (zie Deel C, Hoofdstuk XXXI, van deze circulaire) eveneens blijken of de vreemdeling al dan niet houder is van een mandaatverklaring en, indien dat niet het geval is, op welke gronden hij stelt verdragsvluchteling te zijn. Ook in deze gevallen worden de stukken in tweevoud toegezonden aan de bevoegde procureur-generaal, fgd. directeur van politie en doet deze één exemplaar daarvan, voorzien van zijn advies, aan de Minister van Justitie toekomen.

Voor wat betreft de intrekking van een toelating als vluchteling: zie hierboven Hoofdstuk IV, onder punt 2.

Hoofdstuk VI   Staatlozen

Als staatloze in de zin van het Verdrag betreffende de status van staatlozen (zie hierboven Hoofdstuk I, onder punt IV) geldt een persoon die door geen enkele staat krachtens diens wetgeving als onderdaan wordt beschouwd.

Dit verdrag verleent aan zodanige personen een soortgelijke bescherming als het Vluchtelingenverdrag aan personen die vluchteling zijn in de zin van laatstbedoeld verdrag. Met name stemt de tekst van art. 31 van het Verdrag betreffende de status van staatlozen overeen met de tekst van art. 32 van het Vluchtelingenverdrag. Ter uitvoering van genoemd art. 31 zijn de daarvoor in aanmerking komende bepalingen van de artt. 104 en 105 Vb derhalve van overrekenkornstige toepassing verklaard op staatlozen.

Zoals uit art. 106, aanhef en onder a en b, Vb volgt zijn voornoemde bepalingen niet van toepassing op staatlozen aan wie slechts tijdelijk verblijf in Nederland werd toegestaan. Daar hier te lande gevestigde staatlozen in de regel niet in het bezit zijn van reispapieren op grond waarvan zij tot een ander land kunnen worden toegelaten en zij derhalve, ook al zouden zij voor uitzetting in aanmerking komen, feitelijk niet verwijderd kunnen worden, zullen de bepalingen van de artt. 104 en 105 Vb in de praktijk ten aanzien van hen vrijwel niet worden toegepast.